

Asesu'r Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg ac Anfantais Economaidd-Gymdeithasol

Mae'n ofynnol i'r Cyngor (dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly gwneud asesiad amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd warchoddedig).

Mae hefyd yn ofynnol i'r Cyngor, dan ofynion Safonau'r Gymraeg (Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011) ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r ddogfen hon felly yn sicrhau bod y penderfyniadau yma'n diogelu ac yn hyrwyddo'r defnydd a wneir o'r Gymraeg.

O Ebrill 1af 2021 ymlaen mae gan y Cyngor ddyletswydd i roi sylw dyledus i ddod i'r afael ag anfantais economaidd-gymdeithasol mewn penderfyniadau strategol.

1 Manylion

1.1 Beth yw enw'r polisi / gwasanaeth dan sylw?

Polisi Cydraddoldeb a Chynhwysiant

1.2 Beth ydi pwrpas y polisi/gwasanaeth sy'n cael ei greu neu ei newid? Pa newidiadau sy'n cael eu hystyried?

Pwrpas y polisi yw sicrhau fod Cyngor Gwynedd yn gweithredu ar ei ddyletswydd i sicrhau hygyrchedd i bawb. Bydd yn cynnwys Polisi Cydraddoldeb a Pholisi Mynediad a fabwysiadwyd beth amser yn ôl rŵan ac mae llawer o bethau, gan gynnwys y Ddeddfwriaeth, wedi newid erbyn hyn. Mae felly'n amser ei ddiwygio.

1.3 Pwy sy'n gyfrifol am yr asesiad yma?

Delyth G Williams, Ymgynghorydd Cydraddoldeb

1.4 Pryd wnaethoch chi gychwyn yr asesiad? Pa fersiwn yw hwn?

04/05/2017. Hwn yw'r trydydd fersiwn

2) Gweithredu

2.1 Pwy yw'r budd-ddeiliaid neu bartneriaid fydd yn rhaid gweithio hefo nhw i wneud yr asesiad yma?

Aelodau etholedig
Penaethiaid gwasanaeth
Mudiadau sy'n cynrychioli pobl â nodweddion cydraddoldeb
Unigolion â nodweddion cydraddoldeb

2.2 Pa gamau ydych chi wedi ei gymryd i ymgysylltu gyda phobl hefo nodweddion gwarchoddedig?

Yn 2017 anfonwyd drafft o'r ddogfen at fudiadau sy'n cynrychioli pobl hefo nodweddion penodol ond ni dderbyniwyd unrhyw ymateb. Felly rydym wedi defnyddio sylwadau grŵp arbenigol Grŵp Craidd Cydraddoldeb a sylwadau o ymgynghoriadau eraill mae'r Cyngor wedi ei wneud yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae hyn yn cynnwys yr ymgynghoriadau ar y Cynllun Cydraddoldeb a Pa Wasanaethau sy'n Bwysig i Chi sydd wedi digwydd. Roeddem hefyd yn gobeithio cael mwy o wybodaeth o'r ymgynghoriad sy'n rhan o Amcan 2 y Cynllun Cydraddoldeb Strategol diweddaf ond ni adnabuwyd unrhyw wybodaeth ychwanegol o'r cam cyntaf. Rydym wedi penderfynu gweithredu gyda'r wybodaeth sydd gennym gan adolygu'r ddogfen yn aml.

2.3 Beth oedd canlyniad yr ymgysylltu?

Roedd y sylwadau a'r materion a godwyd yn yr amrywiol ymgynghoriadau yn cadarnhau ein bod ar y trywydd iawn a bod angen i ddarparu Polisi fel hyn. Bu i ni ystyried yr holl sylwadau wrth greu'r ddogfen

2.4 Ar sail pa dystiolaeth arall ydych chi'n gweithredu?

Mae gennym ddyletswydd dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i dalu sylw dyledus i:

1. ddiddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth
2. hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl hefo nodwedd cydraddoldeb a phobl sydd heb y nodwedd yna
3. meithrin perthynas dda rhwng pobl sydd â nodwedd cydraddoldeb a phobl sydd heb y nodwedd yma.

Mae talu sylw dyledus i hybu cyfle cyfartal yn golygu

- cael gwared ar neu leihau anfanteision mae pobl yn profi oherwydd eu nodwedd cydraddoldeb
- cymryd camau i fodloni anghenion pobl o grwpiau gwarchoddedig ble mae'r rhain yn wahanol i anghenion pobl eraill
- annog pobl gyda nodweddion gwarchoddedig i gymryd rhan mewn bywyd cyhoeddus

Mae meithrin perthynas dda yn golygu taclo gwahaniaethu a hyrwyddo dealltwriaeth rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd cydraddoldeb a gweddill cymdeithas. Gall hyn olygu trin rhai pobl yn fwy ffafriol nag eraill, cyn belled nad yw hyn yn mynd yn groes i ddarpariaethau eraill y Ddeddf.

Mae'r Ddeddf wedi ei haddasu'n ddiweddar i gynnwys Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol ac rydym wedi cynnwys pennod ar y canllawiau yna.

Ystyriwyd hefyd yr wybodaeth yn y ddogfen "A yw Cymru'n Decach 2018?" wrth addasu'r drafft.

Yn ychwanegol ystyriwyd yr holl ddata sydd wedi dod i mewn yn sgil Covid-19 a'r mudiad Mae Bywydau Du o Bwys.

2.5 Oes yna unrhyw fylchau yn y dystiolaeth sydd angen ei gasglu?

Byddwn yn defnyddio'r wybodaeth o'r ymgynghoriad sy'n cael ei wneud dan Amcan 2 Cynllun Cydraddoldeb 2020-24 er mwyn addasu'r Polisi ymhellach yn 2022 (yn ddibynnol ar yr amserlen ddiwygiedig oherwydd COVID-19).

3) Adnabod yr Effaith

3.1 Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar bobl hefo'r nodweddion hyn? Mae croeso i chwi ychwanegu nodweddion eraill os ydych chi'n dymuno.

Nodweddion	Sut fath o effaith?	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Positif	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli. Mae'r polisi yn cyfarch nifer o faterion yn ymwneud â hil e.e. yr angen i ystyried ieithoedd gwahanol a bod yn ymwybodol o anghenion diwylliannol. Mae cyfarch trosedd casineb, stereoteipio a chamwahaniaethu yn faterion sy'n cael eu hystyried hefyd. Mae sôn yn y polisi am ystyried pobl o hil sipswyn, Roma a theithwyr.</p> <p>Mae ystyriaethau hil yn arbennig o bwysig yn sgil y pandemig Covid-19 a mudiad Mae Bywydau Du o Bwys.</p> <p>Disgwylir hefyd i'r polisi roi cymorth i'r Cyngor i sicrhau tegwch i'n staff a gwella amrywiaeth ein gweithlu.</p>
Anabledd	Positif	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli. Mae hygyrchedd o bob math yn bwysig iawn ar gyfer pobl anabl gydag amhariadau gwahanol ac mae'r polisi'n blaenoriaethu hynny.</p>

		<p>Mae cyfarch trosedd casineb, stereoteipio a chamwahaniaethu yn faterion sy'n cael eu hystyried hefyd. Mae'r polisi'n glir fod angen ystyried pobl hefo bob math o anabledd a pheidio meddwl fod hygyrchedd yn ymwneud â mynediad ffisegol yn unig.</p> <p>Disgwylir hefyd i'r polisi roi cymorth i'r Cyngor i sicrhau tegwch i'n staff a gwella amrywiaeth ein gweithlu.</p>
Rhyw/ Rhywedd	Positif	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli. Mae materion rhyw yn cael eu cyfarch yn arbennig yn y bennod cyflogaeth.</p> <p>Disgwylir hefyd i'r polisi roi cymorth i'r Cyngor i sicrhau tegwch i'n staff a gwella amrywiaeth ein gweithlu. Mae hyn yn enwedig o bwysig wrth i ni ystyried y ffaith fod data'n dangos fod merched wedi ysgwyddo'r rhan fwyaf o'r dyletswyddau gofalu yn ystod y pandemig.</p>
Oedran	Positif	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli. Mae materion hygyrchedd yn greiddiol i annibyniaeth pobl hŷn ac felly mae'r polisi'n cyfarch nifer o faterion sy'n bwysig iddynt.</p> <p>Mae pobl ifanc hefyd yn wynebu stereoteipio a chamwahaniaethu ac felly mae'r neges i drin pawb yn ôl eu hangen yn bwysig iddynt hwy hefyd.</p> <p>Disgwylir hefyd i'r polisi gryfhau'r angen i sicrhau tegwch i'n staff yn unol â'u hanghenion ac i wella amrywiaeth ein gweithlu.</p>
Cyfeiriadedd rhywiol	Positif	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli. Disgwylir i staff drin pawb yn ôl eu hangen felly mae hynny'n bwysig i bobl beth bynnag eu cyfeiriadedd rhywiol.</p> <p>Mae cyfarch trosedd rhyw, stereoteipio a chamwahaniaethu yn bwysig hefyd.</p>

		<p>Disgwylir hefyd i'r polisi gryfhau'r angen i sicrhau tegwch i'n staff yn unol â'u hanghenion ac i wella amrywiaeth ein gweithlu</p>
Crefydd neu gred (neu ddiffyg cred)	Positif	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli.</p> <p>Mae cyfarch trosedd casineb, stereoteipio a chamwahaniaethu'n bwysig hefyd.</p> <p>Disgwylir hefyd i'r polisi gryfhau'r angen i sicrhau tegwch i'n staff yn unol â'u hanghenion ac i wella amrywiaeth ein gweithlu</p>
Ailbennu rhywedd	Positif	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli. Mae neges y polisi i drin pawb yn ôl eu hangen yn arbennig o bwysig yma.</p> <p>Mae'n sôn penodol am yr angen i drin pobl trans hefo parch ag urddas.</p> <p>Disgwylir hefyd i'r polisi gryfhau'r angen i sicrhau tegwch i'n staff yn unol â'u hanghenion ac i wella amrywiaeth ein gweithlu</p>
Beichiogrwydd a mamolaeth	Positif	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli. Mae darparu cyfle cyfartal i ferched ar gyfnod mamolaeth yn bwysig.</p> <p>Mae hefyd yn bwysig darparu ar gyfer aelodau o'r cyhoedd yn ystod yr amser yma.</p> <p>Disgwylir hefyd i'r polisi gryfhau'r angen i sicrhau tegwch i'n staff yn unol â'u hanghenion ac i wella amrywiaeth ein gweithlu</p>
Priodas a phartneriaeth sifil	Positif / negyddol / dim	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli.</p>

		<p>Wedi dweud hynny nid oes sôn penodol yn y polisi am briodas a phartneriaeth sifil</p> <p>Disgwylir hefyd i'r polisi gryfhau'r angen i sicrhau tegwch i'n staff yn unol â'u hanghenion ac i wella amrywiaeth ein gweithlu</p>
Yr iaith Gymraeg	Positif / negyddol / dim	<p>Disgwylir i'r polisi atgoffa staff o'r angen i ddarparu gwasanaethau ar gyfer pawb a lleihau unrhyw rwystrau sy'n bodoli. Mae'r polisi yn cyfarch yr angen i ystyried iaith o dan y nodwedd hil e.e. yr angen i ystyried ieithoedd gwahanol a bod yn ymwybodol o anghenion diwylliannol.</p> <p>Mae cyfrifoldeb ar y Cyngor hefyd i ystyried effaith ei benderfyniadau ar y Gymraeg dan ofynion Mesur y Gymraeg a Safonau'r Gymraeg, ac mae Polisi Iaith yn cael ei weithredu i sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r Safonau a bod gwasanaethau yn cael eu darparu yn ddwyieithog.</p>

3.2 Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth. Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r ffordd mae unrhyw newid yn effeithio'r dyletswyddau yma.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Ydi	Pwrpas y polisi yn atgoffa staff o'r angen i gael gwared ar gamwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth. Y ffyrdd o wneud hyn ydi arfogi staff hefo'r wybodaeth gywir er mwyn trin pobl yn ôl eu hangen gyda pharch ac urddas.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Ydi	Eto mae hyn yn un o brif bwrpasau'r polisi. Bydd y polisi'n atgoffa staff o'r angen i hyrwyddo cyfleoedd cyfartal i bawb drwy sicrhau fod ganddynt yr

		wybodaeth gywir, ac i drin pobl yn ôl eu hangen a gyda pharch ac urddas.
Meithrin perthnasau da	Ydi	Trwy lleihau rhwystrau bydd y polisi yn hybu perthynas da rhwng pobl gyda nodweddion cydraddoldeb a gweddill y gymdeithas. Mae'r polisi'n annog cynnwys pobl hefo nodweddion cydraddoldeb wrth ddarparu a newid gwasanaethau.

* I'w ddileu yn ôl yr angen

3.3 Sut mae eich cynnig yn sicrhau eich bod yn gweithio yn unol â gofynion Safonau'r Iaith Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011), i sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac y manteisir ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?

Mae gan y Cyngor Bolisi Iaith sydd cael ei weithredu ochr yn ochr â'r Polisi Cydraddoldeb a Chynhwysiant ac yn sicrhau bod y Cyngor yn darparu gwasanaethau a gwybodaeth yn unol ag angen a gofyn y boblogaeth o safbwynt iaith. Mae egwyddorion Mesur y Gymraeg o peidio a thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg a manteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg yn rhan hanfodol o'r polisi hwnnw. Mae'r Polisi Cydraddoldeb a Chynhwysiant yn ymwneud a materion sydd yn mynd y tu hwnt i'r ddarpariaeth ddwyieithog ac yn ystyried anghenion ychwanegol.

3.4 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer er mwyn cael effaith gadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, ac i leihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gallai'r polisi/ymarfer ei gael ar yr iaith Gymraeg?

Gan fod Polisi Iaith y Cyngor yn sefyll ar ei ben ei hun ac yn gosod yr arweiniad ar gyfer mynd y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau dwyieithog i hybu a hyrwyddo'r Gymraeg, ni ystyrir bod angen gwneud newidiadau i'r polisi penodol hwn i gyfarch yr angen i gael effaith gadarnhaol ar y Gymraeg. Mae Polisi Iaith y Cyngor wrthi yn cael ei adolygu ar hyn o bryd, a bydd cyfle i edrych ar welliannau a chyfleoedd i gael effaith fwy cadarnhaol wrth gynnal asesiad ar y diwygiadau hynny.

3.5 Sut mae'r cynnig yn dangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i fynd i'r afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwch fod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na gwella canlyniadau i bawb yn unig)

Wrth sicrhau tegwch pan yn derbyn gwasanaethau.

Mae gwella amrywiaeth a thegwch ein gweithlu byddwn hefyd yn rhoi cymorth i bobl â nodweddion cydraddoldeb penodol, sy'n ystadegol yn fwy tlawd na gweddill cymdeithas, i gael gwell swyddi.

3.6 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol, yn unol â'r Ddeddf Economaidd--Gymdeithasol?

Rydym wedi ystyried yr holl ffactorau wrth greu'r polisi.

4) Dadansoddi'r canlyniadau

4.1 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Ydi. Bwriad y polisi yw cael gwared ar rwystrau i bobl sydd ag unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb ac i hyrwyddo cyfle cyfartal. Os fydd holl weithwyr y Cyngor yn gweithredu yn unol â'r polisi gallwn sicrhau tegwch i drigolion Gwynedd.

Bydd y polisi hefyd yn helpu i sicrhau cyfleoedd cyfartal i'n gweithlu ac i'r rhai sydd eisiau ymgeisio am swydd o fewn y Cyngor.

4.2 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Nac ydi

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	X
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau a'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	

4.4 Os yn parhau hefo'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Dim yn berthnasol. Bwriad y cynllun yw lleihau neu liniaru effeithiau negyddol ar bobl Gwynedd

4.5 Os nad ydych yn gweithredu ymhellach i ddileu neu leihau effeithiau negyddol, esboniwch pam yma.

Amherthnasol

5) Monitro

5.1 Pa gamau fyddwch chi'n cymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Byddwn yn adolygu'r defnydd o'r Polisi yn flynyddol.